

A photograph of a woman with a joyful expression, wearing a green shawl and a headscarf, set against a vast, arid desert landscape under a clear blue sky. The woman is in the foreground, looking towards the camera. The background shows rolling sand dunes and a flat horizon.

El conflicte del Sàhara Occidental

núm. 18

A logo consisting of a stylized white dove with its wings spread, flying upwards and to the right. The dove is positioned to the left of the text.

Quaderns
de Pau
i Solidaritat

Autor: ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL
POBLE SAHRAUÍ – ILLES BALEARS
Edita: *Direcció General de Cooperació*.
Conselleria de Benestar Social.
Govern de les Illes Balears.
Disseny i maquetació: *ESMENT*
Imprimeix: *Impremta ESMENT*,
Centre Especial de Treball d'AMADIP
Dip. legal PM-1541-2003

ÍNDEX

<u>INTRODUCCIÓ</u>	4
<u>ORÍGENS DEL POBLE SAHRAUÍ</u>	5
ELS PRIMERS CONTACTES AMB LES POTÈNCIES EUROPEES.	
<u>LA COLONITZACIÓ ESPANYOLA</u>	6
<u>LA LLUITA PER LA INDEPENDÈNCIA</u>	8
<u>LA MARXA VERDA I ELS ACORDS TRIPARTITS</u>	11
<u>LA GUERRA CONTRA ELS INVASORS</u>	13
<u>EL PLÁ DE PAU DE L'ONU</u>	15
EL REFERENDUM D'AUTODETERMINACIÓ: UNA DÈCADA	
<u>D'OBSTACLES</u>	17
<u>ELS DARRERS ESDEVENIMENTS</u>	19

ANNEXOS

<u>ELS DRETS HUMANS ALS TERRITORIS OCUPATS</u>	21
<u>ELS CAMPAMENTS DE REFUGIATS</u>	23
L'ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL POBLE SAHRAUÍ DE LES	
<u>ILLES BALEARS</u>	27

INTRODUCCIÓ

L'any 1975 assenyalà una data històrica per als sahrauís. La potència colonial, Espanya, sense fer cas dels seus compromisos davant les Nacions Unides pel que fa al procés de descolonització del Sàhara Occidental, abandonà el territori i la seva gent deixant-los inermes davant la invasió militar del Regne del Marroc, pel nord, i de la República de Mauritània, pel sud. Només la lluita aferrissada dels sahrauís defensant la seva pàtria impedí la seva desaparició com a poble, com ha succeït tantes vegades al llarg de la història de la humanitat.

Avui, molts d'anys després, la ferida del Sàhara Occidental continua sagnant. Entremig hi ha hagut una guerra, encara hi ha ocupació militar del país, hi ha repressió policíaca amb un seguit de detencions, tortures, desaparicions de persones, desplaçaments forçosos de poblacions... i també continua l'espoli de les riqueses del territori. Hi ha també l'exili d'una gran part d'un poble que no vol desaparèixer.

Les Nacions Unides, mentrestant, tot i reconèixer el dret a l'autodeterminació del poble sahrauí des de 1965, depenen massa de les influències i dels interessos d'algunes grans potències: des de 1991 hi ha un pla de pau de l'ONU, signat pel Marroc i els sahrauís, que preveu fer un referèndum d'autodeterminació, que a hores d'ara no s'ha pogut dur endavant a causa dels obstacles que ha posat el Marroc amb el suport dels seus aliats.

Paral·lelament, els sahrauís han defensat la seva justa causa en els terrenys de l'alta política i de la diplomàcia, i és

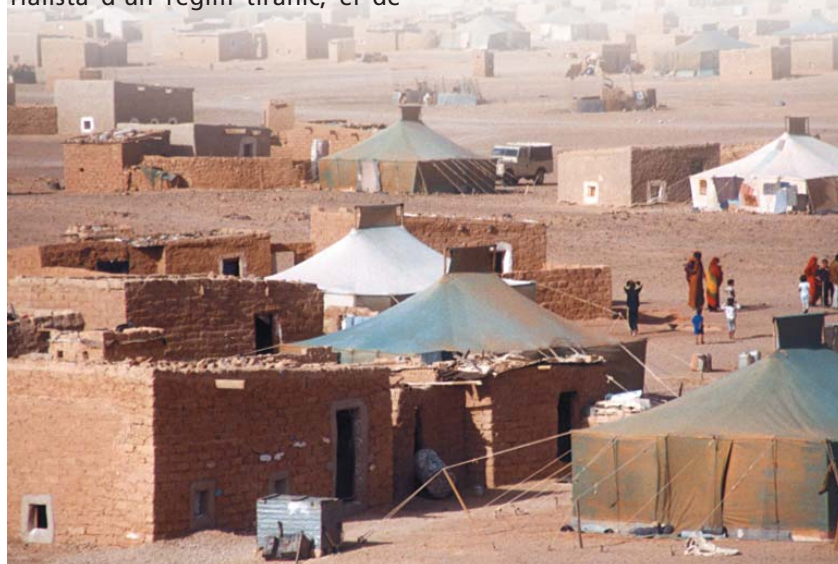
així com la República Àrab Sahrauí Democràtica és reconeguda per més de 70 països de tots els continents i és també membre fundadora de l'organització continental Unió Africana.

Aquesta situació té les seves arrels en les condicions històriques que varen causar la colonització i el repartiment del continent africà entre les potències europees i en els diversos processos de descolonització dels pobles africans a partir de la segona meitat del segle XX. Al trist i vergonyós paper d'Espanya traint el poble saharià, a les darreries de la dictadura franquista, s'uneix la necessitat d'expansió imperialista d'un règim tirànic, el de

Hassan II, per fer front a un greu declivi polític, social i econòmic, que compta principalment amb el suport de França (amb grans interessos econòmics a la zona) i dels Estats Units, que vol dissenyar el mapa de l'Àfrica a la mesura dels seus interessos hegemònics.

ORÍGENS DEL POBLE SAHRAUÍ

Fa uns 3.000 anys, un poble antecessor dels berbers va arribar a la zona que avui és el Sàhara Occidental, els quals varen començar a emprar el camell, mil anys més tard, per completar el seu control del desert.

La islamització —durant el segle VIII— va ser molt feble al principi, però es va consolidar cap al segle XI amb el moviment almoràvit. L'any 1056 els almoràvits varen conquerir el nord d'Àfrica i varen passar a la península Ibèrica. Al principi del segle XIII un poble beduí d'ètnia àrab procedent del lemen, els Beni Hassan, va ocupar tot l'actual Magrib i cent anys més tard dominava el Sàhara Occidental, on s'hi varen instal·lar. Amb el pas del temps, ple de conflictes i de compromisos, es varen fusionar amb els pobles d'origen berber i d'altres, conservant-ne la llengua, el *hassania* —molt més a prop de l'àrab clàssic que la resta de dialectes àrabs del nord d'Àfrica— i una estructura social de tipus tribal.

Entre els segles XIII i XVI els sahrauís es movien pel desert a través de rutes

més o menys irregulars, sense conèixer fronteres ni sobirania fora del sistema tribal, propi de les cultures nòmades.

ELS PRIMERS CONTACTES AMB LES POTÈNCIES EUROPEES. LA COLONITZACIÓ ESPANYOLA

Durant molts de segles, el poble sahrauí fou pràcticament desconegut pels europeus. No es pot parlar de presència colonial europea fins a finals del segle XIV i principis del XV, quan portuguesos i espanyols desembarquen a la costa sahrauí. La rivalitat entre Portugal i Espanya per la conquesta de les colònies acaba amb el Tractat de Tordesillas (1494), que atorga el dret de conquesta del Sàhara Occidental a Espanya. A la costa es varen fundar fac-

1886. Comerciants espanyols signen amb notables sahrauís l'establiment de factories comercials.

tories comercials per incidir en el comerç de les caravanes sahrauís i arribar als imperis africans.

Fins avançat el segle XIX, els espanyols no varen mostrar gaire interès pel Sàhara Occidental i, quan es varen endinsar al territori, França ja s'havia convertit en la potència colonial dominant a l'Àfrica nord-occidental.

Amb la conferència de Berlín (1884-1885) s'accelera el repartiment colonial d'Àfrica, sense tenir en compte les realitats culturals, ètniques o històriques; corresponen a França, el Marroc, Mauritània i Algèria i a l'Espanya el Sàhara Occidental i Guinea; així el Sàhara Occidental es converteix en un protectorat. Poc després d'a-

quest repartiment, Espanya firmava amb els *notables* sahrauís el Tractat de Yjil, pel qual es comprometia principalment a protegir-los de possibles agressions exteriors.

Per causa de la resistència de les diferents tribus sahrauís, el control efectiu del territori per part d'Espanya no va arribar fins avançat el segle XX: l'any 1934, davant les constants rebel·lions dels sahrauís, França va amenaçar Espanya amb l'ocupació del territori. Aquest fet va donar pas a una cooperació militar francoespanyola per rompre la resistència del poble sahrauí.

Des del punt de vista econòmic, fins pràcticament l'any 1947 el Sàhara només era relativament important pel seus bancs de pesca. Però a partir d'aquesta data començaren les explotacions de jaciments de fosfats, níquel, crom, plàti, or, plata i estany, es trobaren bosses d'aigua i, fins i tot, es feren prospeccions petrolíferes.

Aquests descobriments de caràcter econòmic coincidiren amb la independència del Marroc, l'any 1956, atorgada per França, i va ressorgir així la idea del Gran Marroc, que

inclouria el Marroc, el Sàhara Occidental, Mauritània, Malí i Algèria (que ja havia començat una duríssima lluita per la independència de França l'any 1962).

Amb l'ingrés d'Espanya a les Nacions Unides l'any 1955 i atesa l'obligació d'acceptar els principis de la descolonització, la dictadura franquista modifica l'organització de l'Estat i l'any 1958 el Sàhara Occidental deixa de ser legalment una colònia per passar a ser una província més de l'estat

espanyol, després de cedir al Marroc les terres del nord del territori, des del paral·lel 27° 40' fins al riu Drâa.

LA LLUITA PER LA INDEPENDÈNCIA

Abans de la colonització espanyola, la societat sahrauí estava condicionada pel nomadisme, amb predomini absolut de l'economia ramadera, i per una estructura social de tipus tribal amb una parla pròpia,

el *hassania*; i tot plegat configurava la consciència de pertànyer a un grup ètnic determinat. Per una altra banda, les creences i la pràctica religiosa reflecteixen la societat nòmada dels sahrauís i els diferencien dels seus veïnats del nord, perquè no accepten la mediació d'un cap religiós en la seva relació amb la divinitat.

La incidència de la cultura europea va ser molt feble fins a la darrera etapa de la colònia, quan la presència espanyola va ser més nombrosa. Llavors va començar la sedentarització d'una bona part de la població, mitjançant l'adscripció a l'Exèrcit, el desenvolupament del comerç amb les properes Illes Canàries i als mercats i les fires limítrofes i com a obrers a les mines de fosfats de Boukra.

Aquesta dinàmica econòmica anava transformant l'estructura social i la percepció del fet colonial, especialment per part dels joves sahrauís, molts dels quals accediren a estudis, al mateix Sàhara i a la península, a la vegada que el continent africà es veia gairebé lliure de territoris colonials.

A final dels anys seixanta, comença a sorgir al Sàhara —en la clandestinitat— un moviment nacionalista important, dirigit per Bassiri, el Moviment d'Alliberament Sahrauí, que el 17 de juny de 1970 convoca una manifestació pacífica per denunciar la política colonialista espanyola i exigir la independència. La concentració és reprimida brutalment per la Legió i el mateix Bassiri és detingut i «desapareix»,

1970. Manifestació al Sàhara Occidental per la independència.

sense que se n'hagi tornat a saber res. El govern de la dictadura aplica la Llei de secrets oficials a tot allò relatiu al Sàhara Occidental, i la societat civil espanyola —sotmesa a la censura oficial— només torna a sentir parlar del Sàhara quan la Marxa Verda, el 1975.

Acabada tràgicament la via pacífica de la descolonització del Sàhara, el 10 de maig de 1973 es funda en la clandestinitat el Front Popular per a l'Alliberament de Saguia el-Hamra i Río de Oro (Front POLISARIO), que poc després inicia les accions armades contra els interessos espanyols al territori i intensifica la propaganda política favorable a la independència, tant al territori de la colònia com entre els sahrauís residents a les Canàries i a la península.

A finals de 1973 augmenten les pressions internacionals cap a l'Estat espanyol perquè resolgui el problema colonial concedint l'autodeterminació del poble sahrauí. El govern espanyol, com a alternativa, ofereix un estatut d'autonomia, però la joventut sahrauí —en la qual té una gran incidència el Front POLISARIO— ja no admet res més que la independència; a més, l'ofensiva diplomàtica del Marroc en contra i l'inici de la malaltia del dictador Franco fan que en la pràctica aquest estatut quedi buit de contingut i de perspectiva de futur.

Finalment, el 1974 l'Estat espanyol acceptà la proposta de l'ONU d'iniciar el procés d'autodeterminació per mitjà d'un referèndum que ha-

via de tenir lloc la primera meitat de l'any 1975 i s'elaborà un cens de la població sahrauí. La intenció del franquisme no passava de la creació d'un estat satèl·lit, per a la qual cosa organitzà un partit polític, el PUNS (a un país on estaven absolutament prohibits i perseguits!), a la mesura dels seus interessos neocolonialistes, per frenar la influència del Front POLISARIO en el si de la societat sahrauí.

El Marroc s'hi oposa al referèndum i sol·licita el dictamen del Tribunal Internacional de Justícia de la Haia. Pel mes de maig de 1975, una comissió de l'ONU visita el territori, on és rebuda per una gran manifestació plena de banderes independentistes i del Front POLISA-

Cadena humana "Sahara, ni un dia més"

RIO. La Comissió informa favorablement sobre el procés d'autodeterminació del Sàhara i el mes d'octubre la sentència del Tribunal Internacional de Justícia de la Haia nega qualsevol dret històric del Marroc sobre el Sàhara Occidental.

LA MARXA VERDA I ELS ACORDS TRIPARTITS

Des dels anys seixanta, el Marroc havia fet saber al Govern espanyol, a través del general Muñoz Grandes, les seves aspiracions sobre el Sàhara Occidental a canvi de privilegis econòmics, proposta que el govern acollí amb molt d'interès. Més endavant Solís Ruiz prengué el paper de defensor de les tesis del Marroc, a l'espera de millors circumstàncies, vista la posició de les Nacions Unides favorable al dret d'autodeterminació dels pobles.

Des de la visita de la Comissió de les Nacions Unides (primer a Madrid, després al Sàhara Occidental, al Marroc, a Algèria i finalment a Mauritània), el Govern espanyol pren consciència de

les ànsies d'independència del poble sahrauí i —cosa que li fa més por— del predomini polític del Front POLISARIO i la seva ideologia progressista, en obert contrast amb l'esperit profundament reaccionari i autoritari del règim franquista. A més, cal no oblidar que l'any 1974, el franquisme veié la

Revolució dels Clavells i la caiguda de la dictadura a Portugal amb extremat temor.

Aquest és el punt central on incidirà el grup de pressió promarroquí a les esferes del poder de la Dictadura, i la malaltia del dictador accelerarà les seves maniobres. Des de llavors, la política espanyola —no sempre subterrània— es decantarà decididament cap a la traïció al poble sahrauí.

Així, el mateix dia que es va fer pública la sentència del Tribunal de la Haia, el rei del Marroc, Hassan II —que des de l'inici de la dècada havia sofert diversos atemptats di-

rigits per militars i el país patia una greu crisi— anunciava l'inici de la Marxa Verda: 350.000 marroquins, exacerbats pels discursos nacionalistes, iniciaven el recorregut cap al Sàhara amb la intenció d'envair-lo pacíficament, si bé l'Exèrcit marroquí els escortava. El 6 de novembre els primers contingents de la marxa travessen la frontera sense trobar oposició de les tropes espanyoles, que han rebut ordres de no intervenir-hi. El 9 de novembre, Hassan II, una vegada aconseguides les garanties espanyoles que el conflicte es resoldria a favor del Marroc, anunciava el final de la Marxa Verda.

El que queda del PUNS es passa a les files marroquines i ja només hi ha una força política, el Front POLISARIO, decidit a enfrontar-s'hi a les amenaces d'annexió, el qual organitza manifestacions populars a Al-'Ayun i les principals ciutats del Sàhara.

El 14 de novembre de 1975, mentre Franco agonitzava, es varen firmar els Acords Tripartits de Madrid, davant l'estupor de l'ONU i del món sencer, pels quals el govern espanyol cedia el Sàhara Occidental al Marroc i a

Concentració "Sàhara, no al genocidi"

Mauritània a canvi de determinats convenis econòmics que ben aviat el Marroc deixaria de complir.

El 24 de novembre entren els primers funcionaris marroquins en territori sahrauí i en gairebé tres mesos es fa la transferència de funcions administratives i de guarnicions militars. Tot seguit les tropes del Marroc i de Mauritània comencen una forta repressió dels sahrauís no partidaris de l'annexió. El 26 de febrer de 1976, l'Estat espanyol abandona definitivament el Sàhara.

LA GUERRA CONTRA ELS INVASORS

Des de principis de 1976 la població sahrauí inicia l'èxode cap a l'interior del país i, posteriorment, cap als campaments de refugiats que s'han establert en territori algerià, a la regió de Tindouf. Els atacs de l'exèrcit marroquí contra els campaments sahrauís instal·lats al desert són d'una gran violència, fins i tot bombardegen amb napalm.

El 27 de febrer de 1976, al campament de Bir-Lehlu, el Front POLISARIO proclama la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD). És la resposta jurídica i política necessària per contrarestar els il·legals Acords Tripartits (Espanya no pot cedir el que no té, la sobirania d'un territori en procés de descolonització) i l'annexió violenta del Marroc i de Mauritània. La RASD és una república de cultura àrab i musulmana, però alhora s'estructura democràticament amb separació de poders; la llibertat i la igualtat davant la llei són principis garantits a la Constitució. En resum, una simbiosi entre la tradició i els moderns corrents democràtics i regeneradors del món àrab progressista,

amb més pes aquestes darreres dins l'ordenament constitucional.

Des d'aquesta data, les forces militars es transformen en l'Exèrcit d'Alliberament Popular Sahrauí, que desenvolupa ofensives contra les tropes invasores —tant en el territori nacional sahrauí com a les bases de la rereguarda situades al sud del Marroc i al nord de Mauritània— i arriba a atacar i assetjar la capital d'aquest país, Nuakchott, on mor el líder i fundador del Front POLISARIO, El Luali.

El 1979 Mauritània firma la pau amb la RASD, reconeixent així els

drets del poble sahrauí i renuncia a la part del Sàhara Occidental que li correspongué segons els Acords Tripartits de Madrid. Acte seguit, el Marroc anuncia l'annexió de la zona a la qual renuncià Mauritània, convertint-se en l'única potència invasora.

Després de la batalla d'Uarkliz (març de 1980), que va comportar una severa derrota de l'exèrcit de Hassan II, el Marroc posa en marxa una nova estratègia: la construcció de murs defensius. En realitat, aquests murs són terraplens d'arena rodejats de filats i camps de mines en què, aproximadament cada 10

km, es destaca un regiment. Darrere els murs hi ha situats els radars que abasten un radi d'entre 15 i 60 km. L'estratègia de tancament dins els murs i l'ocupació permanent del Sàhara esdevenen una sagnia que agreujarà dia a dia la difícil situació econòmica i social del Marroc.

El febrer de 1982 la República Àrab Sahrauí Democràtica passa a formar part de l'Organització per a la Unitat Africana (OUA) i com a conseqüència el Marroc se'n retira.

EL PLA DE PAU DE L'ONU

En els primers anys, d'ençà de la invasió del Sàhara, el paper de les Nacions Unides en el conflicte ha oscil·lat entre la proclamació del dret del poble sahrauí a la independència i l'absència de resolucions executives, i ha anat de la ignorància de l'annexió violenta d'un territori pendent de descolonització a l'abandó de les seves responsabilitats, tot deixant el conflicte en mans de l'OUA. En resum, les Nacions Unides reflectien les tensions polítiques i les diverses correlacions de forces en el camp de la política internacional.

Manifestació: "Per un referèndum lliure i democràtic"

Des de l'acceptació marroquina, el 1981, de la proposta de les Nacions Unides sobre la celebració d'un referèndum sobre l'autodeterminació del Sàhara, l'any 1988 representa un punt d'inflexió en el procés: el Marroc i Algèria suavitzen les seves posicions, el Front POLISARIO mostra novament la seva voluntat de negociar amb Hassan II; i al final d'any es produeix una treva. L'Estat espanyol va manifestar el seu desig de col·laborar tècnicament en la realització del referèndum, ja que l'únic cens fiable és l'espanyol de 1974.

Des de 1988 fins a 1991 prossegueixen les negociacions entre les parts en conflicte. Finalment, l'abril de 1991 l'ONU posa en marxa el procés per realitzar el referèndum sobre l'autodeterminació del Sàhara. El primer pas fou la creació de la Missió de les Nacions Unides per al Referèndum al Sàhara Occidental (MINURSO). El calendari i el pla d'acció de les Nacions Unides preveia que el referèndum es duria a terme a finals del gener de 1992, després d'un alto el foc que entraria en vigor el 6 de setembre de 1991.

Una vegada interrompudes les accions bèl·liques es farien l'intercanvi de presoners i l'alliberament de presos polítics, i també una amnistia general i la suspensió de qualse-

vol llei o mesura que pogués obstaculitzar el referèndum. Es llevarien les mines del territori i els refugiats de Tindouf es traslladarien al Sàhara. En aquest cas, fins a la publicació dels resultats del re-

ferèndum, l'ONU assumiria el control del territori. Així, la Comissió d'Identificació de MINURSO havia d'actualitzar el cens espanyol de 1974 i havia de facilitar la identificació a les persones amb dret a vot en el referèndum.

■ **EL REFERÈNDUM D'AUTODETERMINACIÓ: UNA DÈCADA D'OBSTACLES**

Més de deu anys després, el referèndum continua sense fer-se. La causa d'aquest retard és l'actitud marroquina, sobretot quant al cens electoral: anys i anys per arribar a uns criteris homogenis sobre la qualitat d'elector, sobre la composició de les comissions d'identificació d'electors, més l'organització al Marroc de tallers d'identitat sahrauí per fer passar marroquins com a autèntics sahrauís amb dret de vot, etc.

Com ja s'ha dit, es va prendre com a base el cens realitzat per les autoritats espanyoles, corregit amb les incorporacions de totes les persones que havien viscut permanentment al Sàhara Occidental entre 1955 i 1975. El Govern

marroquí ha intentat davant les Nacions Unides, sense gaire èxit, incloure població marroquina en aquest cens propiciant els trasllats al territori del Sàhara. Finalment, l'ONU ha admès un nombre d'electors proper a 90.000 persones, però n'han quedat excloses més de 150.000, la immensa majoria dels promoguts pel Marroc.

L'any 2001 hi ha hagut noves tensions entre les dues parts propiciades, principalment per la prepotència del nou rei del Marroc, Mohamed VI. L'enviat personal del secretari general de l'ONU, James

Taula rodona: "El conflicte del Sàhara occidental"

Baker, presenta un pla d'acord marc —sota els auspicis de França i del Marroc— que es tradueix en una autonomia sense cap poder polític dins el regne del Marroc, tot donant suport a l'annexió del Sàhara Occidental.

Aquesta proposta es l'atac més greu del Marroc (inspirador directe del Pla Baker) en els darrers anys contra els drets del poble sahrauí i els principis de l'ONU i deixa de banda la celebració del referèndum d'autodeterminació, tal com havien signat les Nacions Unides, el Front POLISARIO i el Regne del

Marroc. Mohamed VI manifesta el seu desinterès pel referèndum, no accepta cap més solució que el reconeixement del seu domini sobre el Sàhara Occidental i es vanagloria d'haver solucionat el conflicte. A finals d'aquell any, Mohamed VI va fer una visita als territoris ocupats per demostrar la seva sobirania.

D'aleshores ençà, el Marroc ha intentat en va aconseguir que el Govern espanyol doni suport al Pla Baker (una espècie de visticplau de l'antiga potència colonial). De fet, la postura del Govern espanyol ha estat la del darrer decenni: una solució acceptable per a les dues parts del conflicte en el marc de les Nacions Unides. Però això, davant la iniciativa Baker/Marroc, ha irritat Mohamed VI i ha portat l'empitjorament de les relacions bilaterals entre els dos països com mai no s'havia vist.

El Pla Baker, amb el rebuig tant del Front POLISARIO com d'Algèria i d'altres països, no aconsegueix l'aprovació del Consell de Seguretat de l'ONU, que ajorna la presa de solucions que siguin acceptables per a les dues parts.

ELS DARRERS ESDEVENIMENTS

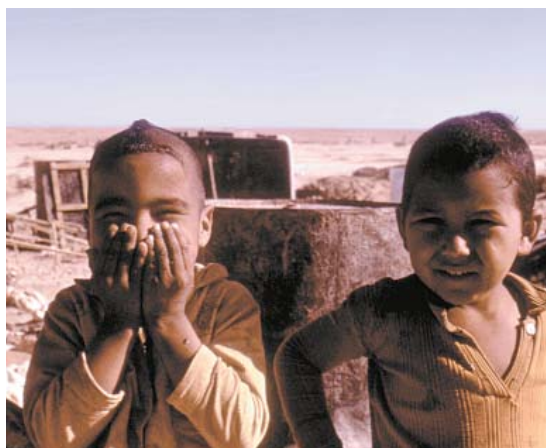
L'any 2002, l'OUA es transforma en la Unitat Africana (UA), i la RASD forma part del nucli fundador de l'organització continental i, a més, ocupa una de les vicepresidències. El Marroc continua al marge de la UA.

En el primer trimestre de 2002, l'Oficina Jurídica de l'ONU, a sol·licitud del Front POLISARIO, davant la concessió per part del Marroc de contractes d'exploració i explotació a diverses multinacionals per fer prospeccions petrolieres i mineres al territori ocupat, va examinar l'estatus jurídic del territori del Sàhara Occidental i es va reafirmar en «l'absència de vincles de sobirania del Marroc» sobre el territori en conflicte, que es considera pendent de descolonització. Fins i tot diu que el Marroc no hi figura «com a potència administradora»; a més, crida l'atenció a les empreses petrolieres franceses i nord-americanes (Total Fina Elf i Kerr-McGee) sobre la il·legalitat de l'explotació d'un territori pendent de descolonització.

Atesa la impossibilitat d'una solució al conflicte, en una resolució

del mes d'abril de 2002 el Consell de Seguretat de l'ONU va presentar aquestes quatre propostes, de les quals n'havien de triar una:

1. Celebració del referèndum d'autodeterminació.
2. Pla marc: autonomia del Sàhara Occidental sota sobirania marroquina.
3. Repartició del territori seguint el precedent de 1976 (Acord Tripartit), segons el qual el nord seria per al Marroc i el sud per al Front POLISARIO, que podria declarar un estat independent amb capital a Dajla.
4. Retirada de la MINURSO i abandonó de l'ONU del conflicte.

L'estiu de 2002, els Estats Units es decanten —de manera oficial per primera vegada— a favor del Pla Baker, l'«autonomia» controlada dins el Marroc, però davant la impossibilitat de la seva acceptació per part de la majoria del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, a la fi no presenta a debat la proposta. Així, la resolució del Consell de Seguretat de l'ONU del 30 de juliol de 2002, si bé ajor-

na una vegada més qualsevol solució, considera que aquesta ha d'incloure com a requisit *imprescindible* el reconeixement del dret d'autodeterminació del poble sahrauí.

Han passat dotze anys des que l'ONU i l'OUA, amb el pla de pau per al Sàhara Occidental, obrien un esperançador procés de pacificació amb la finalitat de permetre

al poble sahrauí d'exercir el seu legítim dret a l'autodeterminació i a viure en pau i llibertat en el seu territori.

Les expectatives inicials han derivat en períodes successius d'optimisme i de decepció al llarg d'aquests anys. D'aleshores ençà, totes les actuacions del Marroc han estat dirigides a entorpir el procés i retardar la realització del referèndum d'autodeterminació del poble sahrauí, previst en el pla de pau i única sortida justa, legal i duradora del conflicte.

ANNEXOS

ELS DRETS HUMANS ALS TERRITORIS OCUPATS

En un país ocupat militarment, quan l'invasor pretén absorbir-lo, assimilar la població autòctona i especialment omplir-lo de colons propis, és evident que la vigència dels drets humans desapareix immediatament. Si els mateixos habitants del país agressor, a més, no gaudeixen de la condició de ciutadans, ans al contrari, només són súbdits sotmesos a l'arbitrarietat d'un regne feudal i teocràtic, obli-

gats a fugir de la seva pàtria a causa de la misèria i de les violacions més elementals dels drets humans, llavors, ¿quines deuen ser les condicions de vida dels envaïts? ¿Quines deuen ser les seves perspectives de futur, com a individus i com a col·lectivitat?

Davant la impossibilitat de relatar totes les vexacions sofertes pels sahrauís al Sàhara ocupat durant més de 25 anys (detencions arbitràries, pallisses, tancament a presons secretes, assassinats i desaparicions), tot seguit mostram de manera telegràfica un recull dels fets denunciats durant el darrer any. Per a més informació, consultau

- www.arso.org
- www.pagina.de/afapredesa

Conferència del Ministre de Sanitat de la RASD

Agost 2001	Campanya internacional per a l'alliberament de Mohamed Daddach, pres sahrauí degà (més de 20 anys de presó)
23-9-2001	Commemoració al Sàhara ocupat de l'aixecament d'Al-'Ayun (setembre de 1999)
17-11-2001	Repressió a Smara
30-11-2001	Alliberament de Mohamed Daddach
Des. 2001	Vaga de fam a la presó d'Al-'Ayun
24-4-2002	Detencions arbitràries i escorcolls de cases de sahrauís a Al-'Ayun
1-7-2002	Intimidacions i represàlies contra defensors dels drets humans sahrauís
17-8-2002	Presó negra a Al-'Ayun: 140 presos sahrauís pateixen tortures
27-8-2002	Detenció del militant sahrauí pro drets humans Ali Salem Tamek
29-8-2002	Detenció del militant sahrauí pro drets humans Eddymaoui Abdeslam
1-9-2002	Vaga de fam a la presó d'Al-'Ayun
10-9-2002	Condemna d'Ali Salem Tamek
14-9-2002	Crida de l'Associació d'Aturats Sahrauís per l'alliberament de 6 membres detinguts a Al-'Ayun
18-9-2002	El judici a Nasiri Ahmed es retarda
19-9-2002	Judici d'apel·lació dels 6 aturats
24-9-2002	Detencions a Al-'Ayun
12-10-2002	Roukaibi Sidi Mohamed en residència vigilada després de 10 anys de presó
29-10-2002	Detenció de 4 joves, a prop d'un mur defensiu marroquí, que volien fugir cap als campaments de refugiats a Tindouf (Algèria)

ELS CAMPAMENTS DE REFUGIATS

Estan situats a la regió de la ciutat algeriana de Tindouf, al sud-oest del país, una zona desèrtica i inhòspita coneguda com Hamada. És el lloc on arribaren la major part de sahrauís que fugien dels bombardeigs durant la invasió del Marroc. De seguida el Front POLISARIO organitzà l'arribada i l'establiment dels refugiats nouvinguts i

aviat es consolidaren els campaments amb l'estructura física i administrativa actual.

De fet són quatre els campaments, organitzats com a *wilaya* (províncies) i distanciat entre ells, que reben el nom de les principals poblacions de la seva pàtria: Smara, Ayun, Dajla i Ausserd, més uns altres que acullen diferents organismes de la RASD: el centre polític i administratiu, Rabuni, i altres conjunts escolars i hospitalaris. Cada

wilaya està dividida en 6 *daira* (municipis), amb noms geogràfics de diferents poblats sahrauís. Cada *daira* agrupa quatre barris numerats. Encara que, per motius obvis de seguretat, la RASD no publica el nombre d'habitants dels campaments de refugiats, es calcula que poden passar de les 200.000 persones.

L'estructura de l'Administració comença pels congressos populars de base, en l'àmbit de la *daira*, on s'elegeixen els consells populars, for-

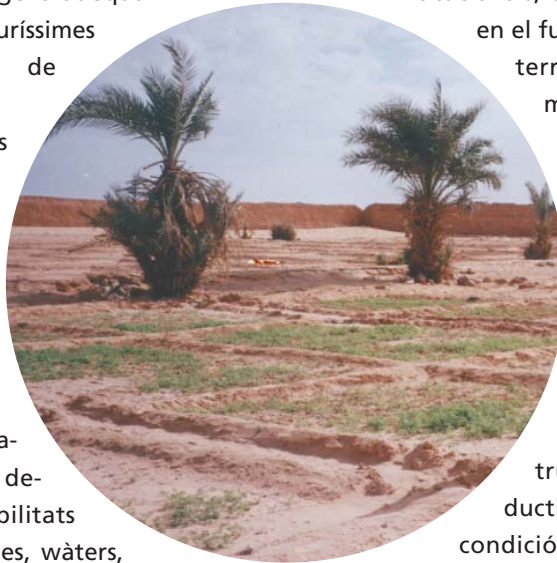
mats per un president i cinc responsables dels comitès de sanitat, ensenyament, justícia, proveïments i treball. Aquests consells de *daira* es coordinen amb el Consell de Wilaya, presidit pel governador, *wali*, nomenat pel ministre d'Interior.

Pel que fa a la vida quotidiana, els refugiats viuen en tendes; ara bé, les tendes utilitzades en els campaments no són les tradicionals fetes amb pell de camell, les *haima*, perfectament aïllants i adaptades al

medi, sinó que són de lona (proporcionades per organismes internacionals) gens adequades a les duríssimes condicions de Hamada. Amb el pas del temps, els refugiats han anat bastint petits habitatges de maons fets amb l'arena del desert, habilitats com a cuines, vàters, etc., al costat de les tendes.

Als campaments, la major part de la població està constituïda per dones, infants i vells, perquè els homes estan a l'exèrcit o són estudiants a l'estranger (principalment a Algèria i també a Cuba, Espanya i a altres països europeus). Són les dones, per tant, els autèntics governants dels campaments. A la RASD, el paper de les dones és rellevant, gaudeixen d'uns drets que formalment les equipara als homes i s'han dotat d'una organització (la Unió Nacional de Dones

Sahrauís) que vetlla pel compliment efectiu d'aquests drets constitucionals, ara a l'exili i en el futur a la seva terra, com a membres actius d'un país lliure.

No cal dir que als campaments de refugiats no hi ha estructura productiva, atesa la condició dels seus habitants de refugiats en país aliè. S'ha de dir, però, que la tenacitat dels sahrauís ha aconseguit crear horts en un medi ben advers, encara que els fruits són escassos i a penes basten per als malalts i per a la població de risc. Per alimentar-se depenen absolutament de l'ajut internacional, bé mitjançant l'ajuda d'organitzacions solidàries d'arreu el món, bé de les agències humanitàries de les Nacions Unides, presoneres moltes vegades de les conjuntures polítiques internacionals. Com és natural, en aquestes condicions, la po-

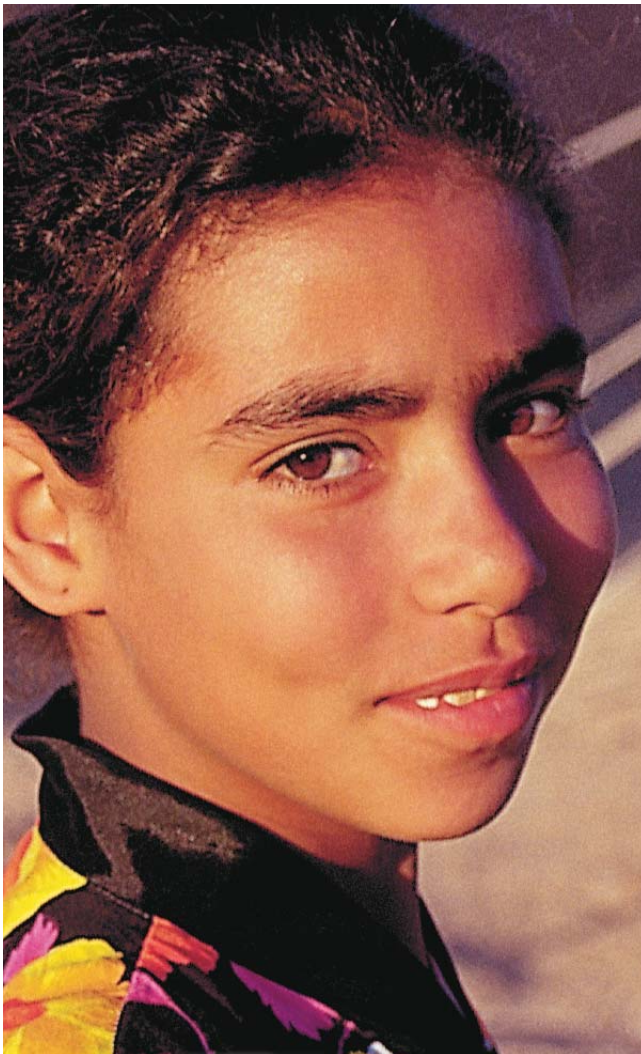
blació pateix greus mancances derivades de l'absència d'aliments frescos; malgrat els esforços de les autoritats sahrauís i dels cooperants internacionals, l'anèmia i altres malalties són recurrents i la

mortalitat infantil, especialment, és relativament alta.

La població infantil dels campaments, molt nombrosa a causa de la política natalista de les autori-

tats sahrauís, està escolaritzada pràcticament al 100% en educació primària. Pel que fa als estudis de secundària, la major part de l'alumnat estudia a Algèria, en règim d'internat, si bé hi ha programes internacionals de cooperació, especialment amb Cuba i amb diverses institucions d'Espanya, tant per fer secundària com per a estudis universitaris.

A més, cada any des dels campaments s'organitzen les sortides d'infants durant l'estiu, terrible a Hamada, en un pla d'acolliment temporal anomenat «Vacances en pau» que compta amb la col·laboració de nombroses organitzacions solidàries de ciutadans i d'ajuntaments de tot l'estat espanyol, i naturalment de les famílies acollidores.

L'ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL POBLE SAHRAUÍ DE LES ILLES BALEARS

És una ONG estesa mundialment i independent de tendències polítiques o religioses. Els objectius de l'Associació són donar a conèixer la situació del poble sahrauí, proporcionar ajuda tècnica i material als campaments de refugiats de Tindouf (Algèria) i donar suport a l'exercici del dret d'autodeterminació del poble sahrauí, reconegut per les Nacions Unides.

L'Associació està arrelada a Mallorca, Menorca i Eivissa i està dirigida a cada illa per una junta directiva elegida en assemblea. Està organitzada per comissions de treball: Sanitat, Projectes de Cooperació, Vacances en Pau, Sensibilització i Proferèndum. Les tres illes elaboren i coordinen les seves tasques i també amb la Coordinadora Estatal i altres entitats solidàries amb el Sàhara arreu del món.

Associació d'Amics del Poble
Sahrauí de les Illes Balears

Des de la fundació de l'Associació, l'any 1987, entre les tasques de sensibilització, organitza conferències, actes públics, exposicions fotogràfiques, edita llibres i material audiovisual i publica articles per informar els ciutadans de les Illes. També ofereix viatges als campaments de refugiats per conèixer la realitat actual del poble sahrauí.

Acolliment d'estiu d'infants refugiats
"Vacances en pau"

Revisió mèdica d'infants
"Vacances en pau"

Així mateix, hem organitzat manifestacions i altres actes reivindicatius per fer costat a les justes aspiracions del poble sahrauí: tornar a la seva terra espoliada com un poble lliure i en pau.

L'ajuda als refugiats s'envia mitjançant caravanes humanitàries amb material de primera necessitat. Així, l'Associació els ha portat aliments, medicines, ambulàncies, autobusos i altres vehicles aptes per al desert, forns, cisternes, etc. Pel que fa als projectes sanitaris, des de fa uns anys tenim en marxa un ambiciós programa de vacunacions per a infants, amb cartilla sanitària indi-

vidual. N'hi ha d'altres: urològics ginecològics, tant preventius com quirúrgics, i de formació d'infermeria, tots als campaments. En aquest tema, cal esmentar especialment la recent signatura d'un conveni (any 2002), promogut per l'Associació, entre la Conselleria de Salut del Govern de les Illes Balears i el ministre de Sanitat de la RASD.

Respecte de l'educació, durant quatre anys s'ha realitzat un projecte d'acolliment per a onze estudiants becaris de secundària a la comarca del Raiguer, amb el suport

Projepte ginecològic als
campaments de refugiats

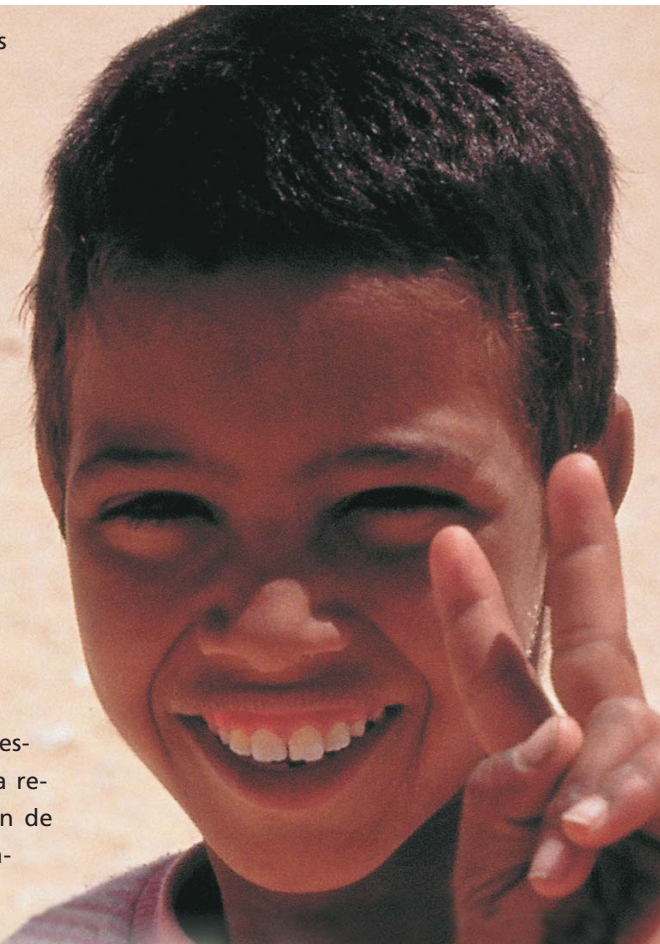

d'aquesta Mancomunitat i la gestió del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació i la col·laboració de les famílies d'acollida i els instituts d'educació secundària de la comarca. Actualment, està treballant en un projecte de formació professional per a joves als campaments.

d'entitats, empreses i persones particulars. La venda de material (camisetes, llibres, pins, etc.). Les quotes dels associats també contribueixen materialment a les seves activitats. I no s'ha d'oblidar la tasca desinteressada dels voluntaris, que és absolutament imprescindible.

Cada estiu vénen a les Illes nins i nines sahrauís acoïllits temporalment per famílies balears, dins la campanya «Vacances en pau». A més de lliurar-los de les temperatures extremes del desert, els infants gaudeixen del coneixement d'una realitat diferent, d'una alimentació adient i de l'estimació de les nostres famílies; també s'aprofita la seva estada per fer-los revisions mèdiques i, quan calen, intervencions.

Per dur endavant totes aquestes activitats l'Associació ha rebut subvencions del Govern de les Illes Balears, d'ajuntaments, dels fons de solidaritat de les Illes,

En resum, el suport de la societat civil i la feina voluntària dels socis i col·laboradors són necessaris per desenvolupar aquestes tasques i aconseguir els objectius de l'Associació.

Per a més informació, adreçau-vos a les delegacions:

MALLORCA:

CASAL D'ENTITATS - LOCAL D
CENTRE CULTURAL "LA MISERICÒRDIA"
PLAÇA DE L'HOSPITAL, 4
07012 PALMA DE MALLORCA
TEL.: +34 971 728 839
FAX: +34 971 425 326
aapsib@ctv.es

MENORCA:

C/ CAMÍ DE MAÓ, 40
APARTAT DE CORREUS 258
07760 CIUTADELLA
TEL./ FAX: +34 971 382 450
sahciutadella@teleline.es

EIVISSA:

ARXICUC LLUÍS SALVADOR, 19 BAIXOS
07800 EIVISSA
TEL./ FAX: +34 971 392 465
aapseivissa@yahoo.es

I també a la pàgina web:

www.aapsib.com

Altres adreces d'interès:

Associació Internacional de Suport
al Sàhara Occidental (ARSO):

www.arso.org

Associació de Familiars i Amics
de Presos i Desapareguts Sahrauís
(AFAPREDESA):

www.pagina.de/afapredesa

Dotació de cartilles de
vacunació infantil

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Benestar Social

Direcció General de Cooperació